



บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การนำเข้าซื่อนเป็นปรากฏการณ์ทางการค้าอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เนื่องจากมีการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันกับเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งผลิตในต่างประเทศโดยผู้อื่นซึ่งไม่ใช่เจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น เข้ามาจำหน่ายในประเทศแข่งกับสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งผู้นำเข้าไม่ได้เป็นเจ้าของและไม่ได้เกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น หรือตัวแทนจำหน่ายสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าดังกล่าวในประเทศ

ปัญหาการนำเข้าซื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน เป็นปัญหาที่หลายประเทศประสบอยู่ อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศกลุ่มประชาคมยุโรป หรือแม้แต่ประเทศไทย ก็ประสบกับปัญหาในเรื่องนี้มาโดยตลอด

ในประเทศไทย การนำเข้าซื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันจำกัดอยู่เพียงกรณี ที่บุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของเครื่องหมายการค้า ตัวแทนจำหน่ายสินค้า หรือ ผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า (Authorized Licensee) นำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันนั้นจากต่างประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า ตัวแทนจำหน่าย หรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น เพื่อจำหน่ายในประเทศไทย และสินค้าที่ถูกนำเข้าซื่อนเป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้อง (Genuine Trademarked goods)

เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและใช้บังคับกับการนำเข้าซื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมาย

การค้าเดียวกันโดยตรงในประเทศไทย ศาลตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจึงนำเอากฎหมายที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องละเมิด และประมวลกฎหมายอาญาที่ว่าด้วยความผิดทางการค้า มาปรับกับใช้เพื่อวินิจฉัยคดีการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ในประเทศไทย

คำพิพากษาของศาลส่วนใหญ่ เป็นไปในทางห้ามการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย โดยพิจารณาว่าการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าว จากต่างประเทศเป็นการละเมิดต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า เจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงมีสิทธิห้ามการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า เนื่องจากสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อเป็นสินค้ามิใช่สินค้าปลอม เจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้นำเข้าในทางแพ่งเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินคดีกับผู้นำเข้าทางอาญาจึงมีน้อยมากเว้นในกรณีข้อเท็จจริงเป็นการนำเข้าสินค้าที่ปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเท่านั้น

จากการศึกษาค้นคว้าการนำเข้าซ้อในต่างประเทศและในประเทศไทย และจากการวิเคราะห์การนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน และสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อจากต่างประเทศซึ่งใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวในแง่มุมมองของกฎหมายอย่างรอบคอบ พบว่าการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันกับเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ไม่ได้เป็นการละเมิดต่อสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้ในประเทศไทย แล้วในทุกกรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการนำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันที่เป็นอยู่ในประเทศไทยซึ่งเป็นการสั่งซื้อสินค้าจากบริษัทผู้ผลิตในต่างประเทศ(ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนในประเทศไทย) โดยผู้นำเข้าเพื่อนำมาจำหน่ายในประเทศไทยแข่งกับสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าภายใต้เครื่องหมายการค้า นั้น ที่มีจำหน่ายผ่านทางตัวแทนหรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย เพราะสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อไม่ใช่สินค้าปลอมเป็นสินค้าจริงที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวอยู่ถูกต้อง ดังนั้นการที่ปล่อยให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าของตนดังกล่าวดำเนินการขัดขวางห้ามมิให้ผู้นำเข้าซ้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมาย

การค้าเดียวกันกับเครื่องหมายการค้าของคนจากต่างประเทศ ซึ่งสินค้าที่ถูกนำเข้าชื่อนั้นไม่ได้เป็นสินค้าละเมิดต่อสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าและไม่ได้เป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้าตามกฎหมายย่อมเป็นการไม่สมควรและถูกต้อง เพราะเจ้าของเครื่องหมายการค้าใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าของตนเกินไปจากขอบเขตที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ากำหนด และผิดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า ในเรื่องการใช้เครื่องหมายการค้าเพื่อบ่งบอกให้ผู้ซื้อทราบว่าสินค้า ภายใต้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งต่างจากสินค้าของผู้ผลิตรายอื่น และยังเท่ากับเป็นการกำหนดให้ศาลพิจารณาคดีไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้แต่เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องการนำเข้าชื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทยโดยตรง เมื่อโจทก์ตั้งรูปคดีว่าจำเลยละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของโจทก์ ศาลก็จำต้องนำเอาหมายที่ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่มีอยู่เพื่อนำมาวินิจฉัยคดีตามที่โจทก์ร้องขอ โดยมีคำวินิจฉัยถึงประโยชน์ของผู้บริโภคโดยรวม ที่พึงได้รับจากการนำเข้าชื่อน

ด้วยเหตุที่การนำเข้าชื่อนเป็นการเคลื่อนไหวของสินค้าในเชิงการค้าตามปกติ และสินค้าที่ถูกนำเข้าชื่อนไม่เป็นสินค้าที่ละเมิดต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ตามหลักการใช้ไปแล้วซึ่งสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าหลังจากที่จำหน่ายสินค้าในตลาดเป็นครั้งแรก และตามทฤษฎีสากลซึ่งเป็นทฤษฎีสำคัญทฤษฎีหนึ่งที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาการนำเข้าชื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน ประกอบกับผลดีที่จะได้รับหากอนุญาตให้มีการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน ที่เป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องจากต่างประเทศ เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย เป็นต้นทุนราคาสินค้าที่ต่ำลงที่เป็นผลจากการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ ความหลากหลายของสินค้าที่มีให้เลือกในตลาด และความน่าเชื่อถือที่ประเทศจะได้รับเนื่องจากปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้กับนานาประเทศในทางการค้า ทำให้ควรอนุญาตให้นำเข้าชื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรอนุญาตให้มีการนำเข้าชื่อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียว

กันจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้ เฉพาะสองกรณีดังต่อไปนี้เท่านั้น คือ

1. กรณีที่สินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อนเป็นสินค้าจริง (genuine) เช่นผลิตโดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง (Trademark Owner) ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Licensee) หรือผู้รับจ้างผลิตตามสัญญาจ้างผลิตในต่างประเทศ และคุณภาพของสินค้าดังกล่าวทัดเทียมกันกับสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ผลิต หรือที่มีจำหน่ายในประเทศไทยทุกประการ

2. กรณีที่เครื่องหมายการค้าที่ปรากฏบนตัวสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อน เป็นเครื่องหมายการค้าที่ใช้อย่างถูกต้อง เช่น เป็นการใช้โดยเจ้าของเครื่องหมายการค้า ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ บริษัทลูก หรือบริษัทลูกในเครือของเจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือบริษัทที่รับจ้างผลิตสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าให้ผลิตและใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าว หรือโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าในการใช้บนตัวสินค้า

สำหรับหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการพิจารณา"สินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าถูกต้อง" เพื่ออนุญาตการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย ผู้เขียนเสนอให้ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้พิจารณา คือ

ก. ความยินยอมของเจ้าของเครื่องหมายการค้าต่อตัวเครื่องหมายการค้าที่ปรากฏบนสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อน หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ให้ความยินยอมต่อการใช้เครื่องหมายการค้าบนตัวสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อน ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้ง (ในสัญญา) หรือโดยปริยาย(ตามหลักการใช้ไปแล้วซึ่งสิทธิแต่ผู้เดียวภายหลังที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าจำหน่ายสินค้าแล้วเป็นครั้งแรก) สินค้าดังกล่าวย่อมถือเป็นสินค้าจริงที่ใช้เครื่องหมายการค้าถูกต้อง ที่สามารถนำเข้าซ้อนในประเทศไทยได้ โดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิขัดขวางการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันดังกล่าวจากต่างประเทศ

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของเครื่องหมายการค้ากับผู้ผลิตสินค้าในต่างประเทศ หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าและผู้ผลิตในต่างประเทศมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะโดยทางใด

ทางหนึ่ง เช่น ความสัมพันธ์ในฐานะเป็นบริษัทแม่-บริษัทลูก, บริษัทย่อยในเครือ, ผู้รับอนุญาตตามสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ, ผู้รับจ้างตามสัญญาว่าจ้างการผลิต หรือมีความสัมพันธ์ต่อกันในฐานะที่เป็นองค์กรทางการค้า (Conglomerate) ในกรณีเป็นบริษัทข้ามชาติซึ่งมีการผลิตสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในหลายประเทศ ถือว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันที่ผลิตในต่างประเทศแม้จะมีนิติฐานะแยกออกจากกัน ก็ยังเป็นสินค้าของบริษัทหนึ่งเดียวกัน สินค้าที่ผลิตในต่างประเทศเหล่านั้น ถือเป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าถูกต้องภายใต้หลักเกณฑ์นี้ ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยไม่มีสิทธิขัดขวางการนำเข้าซ้สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันนั้นจากต่างประเทศ

ยกเว้นในเรื่อง คุณภาพหรือคุณสมบัติของตัวสินค้าว่า หากสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้มีคุณภาพหรือคุณสมบัติต่างจากสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีจำหน่ายในประเทศ อันจะเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของเครื่องหมายการค้า และอาจก่อให้เกิดการสับสนหลงผิดในหมู่สาธารณชน หรือสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้เป็นสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ผ่านการตรวจสอบสมรรถนะ และความปลอดภัย อันจะเป็นต้นเหตุทำให้ผู้บริโภคต้องได้รับอันตรายหรือได้รับผลเสียจากการบริโภคสินค้าดังกล่าวแล้ว ไม่ถือว่าสินค้าที่ถูกนำเข้าซ้ดังกล่าวเป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้องภายใต้หลักเกณฑ์นี้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าย่อมมีสิทธิขัดขวางการนำเข้าซ้สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันดังกล่าวนี้จากต่างประเทศได้

และเพื่อให้เกิดความชัดเจนให้แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้า ผู้นำเข้าซ้สินค้า และศาล ซึ่งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดในคดีนี้ว่านำเข้าซ้สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย ผู้เจียนเสนอให้แก้ไขสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าในมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 โดยระบุห้ามมิให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยตามมาตรานี้ ไปในทางขัดขวางการนำเข้าซ้สินค้าจริงที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันอย่างถูกต้องจากต่างประเทศมาจำหน่ายในประเทศไทย โดยเสนอให้เพิ่มข้อความดังนี้

"ทั้งนี้ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้

จดทะเบียนไว้ในวันแรก ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อขัดขวางการนำเข้าสินค้าซึ่งผลิตและใช้เครื่องหมายการค้านั้นอย่างถูกต้องจากต่างประเทศ"

และเพื่อให้บุคคลฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน เคารพในบทบัญญัติดังกล่าว จึงต้องเสนอให้มีการแก้ไขโดยกำหนดโทษบุคคลผู้ฝ่าฝืนขัดขวางการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทยที่เป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้อง เพิ่มเติมลงไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ดังนี้

"มาตรา 117 บุคคลใดกระทำฝ่าฝืนมาตรา 44 ต้องระวางโทษปรับคิดเป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้ถูกฝ่าฝืนได้รับจากการฝ่าฝืนนั้น และให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อมาจในการกำหนดค่าปรับขั้นต่ำได้ในกรณีที่เห็นสมควร โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง"

โดยเหตุที่การนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน เป็นประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือผู้ได้รับอนุญาต กับผู้นำเข้า และการกระทำผิดตามมาตรานี้เป็นการกระทำความผิดที่จัดเป็นการกระทำความผิดทางการค้า โทษที่เสนอจึงควรเป็นโทษปรับแต่เพียงสถานเดียว และค่าเสียหายที่ผู้ฝ่าฝืนต้องชำระในรูปแบบของค่าปรับย่อมควรขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายของการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันจากต่างประเทศแตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้าที่ถูกนำเข้าชื่อนั้น

การเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทยและบทกำหนดโทษแก่บุคคลที่ฝ่าฝืนขัดขวางการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย เป็นการแก้ไขเพียงเล็กน้อย มิใช่เป็นการขอเสนอแก้ไขในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า จึงสมควรกระทำได้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงผลดีที่จะได้รับจากการนำเข้าชื่อนดังกล่าว